

2. Тарабрина И. В. Формирование профессиональной культуры студентов-дизайнеров в вузе: дисс.. канд.. пед. Наук 13.00.08 / И. В. Тарабрина. – М., 2006. – 168 с.

3. Ковешникова Е. Н. Теория и методика художественного профессионального образования (на материале подготовки дизайнеров): автореф. дисс. на соискание ученой степени доктора пед. наук 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Е. Н. Ковешникова. – М., 2000. – 27 с.

УДК 373.2-053.4

ПОПОВИЧ А. В.,
ІВАНОВА В. В.
Мукачівський державний університет, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО СТАТЕВО-РОЛЬОВУ ПОВЕДІНКУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Умови суспільного життя, які постійно змінюються, модернізація системи освіти тягнуть за собою необхідність розгляду класичної системи виховання з метою пошуку нових підходів до виховання підростаючого покоління, створення умов для становлення дітей як повноцінних особистостей, в тому числі і як представників певної статі.

Виходячи з того, що об'єктом нашого дослідження є процес статево-рольового виховання дітей старшого дошкільного віку, тобто педагогічний процес, ми повинні виявити саме педагогічні умови, необхідні і достатні, що впливають на даний процес.

Перша умова – визначеність програмного змісту, доступного сприйняттю і засвоєнню дітьми дошкільного віку.

Наявність цієї умови прямо пов'язана з вимогами соціального замовлення, яке ми визначаємо як становлення статево адекватної особистості. Під статево адекватною особистістю ми розуміємо людину, наділену статевою самосвідомістю, сукупністю уявлень про специфіку статево-рольових уявлень; володіє потребою відповідно до ціннісних орієнтирів слідувати загальноприйнятим нормам; і володіє способами поведінки, адекватними статевої ролі в рамках заданої психосексуальної культури. Для повноцінної реалізації дитиною себе як представника чоловічої або жіночої статі необхідно володіння уявленнями, пов'язаними зі статевиими відмінностями.

Друга умова – організація колективних видів діяльності, що сприяють формуванню уявлень про статево-рольову поведінку у дітей старшого дошкільного віку.

Процес засвоєння дитиною соціального досвіду і формування уявлень про статево-рольову поведінку без належного педагогічного керівництва протікає стихійно, займає тривалий проміжок часу і, як наслідок, стає малоефективним. Позитивні результати, в якості яких буде виступати соціально-освічена, статево-адекватна особистість, будуть досягнуті при спеціально-організованих умовах, цілеспрямованому вихованні, навчанні та в діяльності. [2].

Третя умова – наявність статево-розвиваючого простору в ДНЗ, який виступає в якості одного з факторів оволодіння і прояву уявлень про статево рольову поведінки.

Організація спеціального розвиваючого середовища в ДНЗ є одним з найважливіших напрямків системи дошкільної освіти. У Концепції дошкільної освіти, виділений розділ, присвячений створенню розвивального середовища, яке повинне сприяти розвитку і вдосконаленню дітей дошкільного віку.

Педагогами показана виховна і освітня можливість середовища, як умова самовдосконалення дитини (П. Ф. Каптерев, К. Д. Ушинський та ін.). Вони вважають, що дитина, розвиваючись в середовищі, взаємодіючи з ним, не тільки самовдосконалюється, а й сприяє розвитку самого середовища [5].

Аналіз довідкової літератури дозволяє визначити середовище як сукупність різноманітних умов, в яких дитина здійснює свою діяльність і формується як особистість [2, 3].

Стосовно до виховання дітей дошкільного віку частіше використовуються поняття «розвиваюче середовище», «предметно-розвиваюче середовище», «предметне середовище», «предметний простір».

На думку В. А. Петровського, П. А. Ветлугіної, під розвиваючим середовищем необхідно розуміти світ природи, людей, предметно-просторове оточення, здатне забезпечити соціально-культурне становлення дитини. Спеціально організований освітній простір дозволяє створити систему розвиваючих відносин, викликати у дитини активність, дозволяє не тільки збагатити процес пізнання навколишньої дійсності, а й розвинути якості для життя в суспільстві.

На думку авторів, всі компоненти структури розвиваючого середовища значимі для розвитку творчої активності дошкільнят, і максимально значимий ефект буде досягатися при їх комплексному застосуванні [2, 3].

І. С. Кон, займаючись проблемою статевої ідентифікації, прийшов до висновку, що головним фактором у розвитку статево-рольової поведінки виступає середовище [1].

У пошуках вирішення проблеми виховання статево-рольової поведінки, що розглядається в аспекті статево-рольової соціалізації, Н. Є. Татаринцевою доведено необхідність організації соціокультурного середовища, насиченою «чоловічими» і «жіночими» образами, знаками і символами «чоловічої» і «жіночої» культури, яка буде сприяти вихованню основ досвіду «чоловічої» і «жіночої» поведінки.

І. М. Євтушенко в рішенні проблеми тендерної вихованості пропонує організувати соціальне середовище, під яким вона розуміє предметно-розвиваюче середовище дитячого садка, за допомогою якої дитина навчається моделям поведінки в суспільстві, цінностям і т.д., відповідним поняттям «чоловіче» та «жіноче».

Виходячи з вищесказаного, на основі встановленої суті понять, пов'язаних з організацією освітнього та розвиваючого середовища, ми вважаємо, що з метою формування адекватних статево-рольових уявлень необхідно прагнути до організації статево-розвивального простору в ДНЗ. Під статево-розвивальним простором в нашому дослідженні ми розуміємо сукупність взаємопов'язаних

елементів предметного, просторового і соціального середовища, що сприяють статево-рольовій соціалізації дітей дошкільного віку.

З огляду на вікові та статево-рольові особливості дітей, ми повинні прагнути до забезпечення прав дитини на розвиток у власному темпі, формування статево-рольової поведінки дошкільнят, що закріплено в нормативних документах на державному рівні; тендерну спрямованість обладнання і матеріалів (іграшки для хлопчиків і дівчаток) [4].

Таким чином, проведений аналіз літератури дозволяє екстраполювати педагогічний потенціал колективних видів діяльності на процес формування уявлень про статево-рольову поведінку у дітей старшого дошкільного віку і важливість організації статоворозвиваючого простору як рушійної сили для оволодіння і прояву статево-рольових уявлень.

Список використаних джерел

1. Кон И. С. Ребенок и общество / И. С. Кон. – М.: Наука, 1988. – 269 с.
2. Кононко О. Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві): навч. посіб. [для вищ. навч. закладів] / О. Л. Кононко. – К.: Освіта, 1998. – 225 с.
3. Коломинский Я. Л. Ролевая дифференциация пола у дошкольников / Я. Л. Коломинский, Н. Х. Мелтас // Вопросы психологии. – 1985. – №3. – С. 165-171.
4. Литвиненко С. Дитина і середовище: проблеми взаємодії / С. Литвиненко, В. Ямницький // Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди: науково-теоретичний часопис. – 2003. – Випуск 3. – 220. – С. 215.
5. Ушинский К. Д. Человек как предмет воспитания: опыт педагогической антропологии / К. Д. Ушинский. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 576 с.

УДК 373.3.011.3-052:613/611

ПОПОВИЧ А. Ю.,
ФЕНЧАК Л. М.

Мукачівський державний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК СОЦІАЛЬНА І ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Здоров'язбереження в освітньому процесі – це комплекс дій та заходів учасників взаємодії в початковій школі з метою цілісного розв'язання проблеми збереження і зміцнення фізичного, духовного та соціального здоров'я учнів, формування їх здоров'язбережувальної компетентності. Його реалізація відбувається у здоров'язбережувальній діяльності, що здійснюється відповідно до цілей освіти, особистісних потреб учнів та ситуацій взаємодії [1].

У сучасній науковій літературі проблему здоров'язберігаючого середовища молодшого школяра досліджували багато науковців, проте ми акцентували увагу на працях О. М. Ващенко, С. Г. Дудко, Т. М. Осадченко, Л. І. Сливка. О. М. Ващенко узагальнив багаторічні дослідження та описав «шкільні» фактори ризику, які негативно впливають на здоров'я дітей. Це: стресова педагогічна тактика (авторитарно-репродуктивний стиль навчання, який веде до диктату педагога,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>